Ч. 281. Львів, середа дня 29. (16.) грудня 1909. Річник XIII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австриї:
за цілий рік . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цілий рік: зі щоденною висилкою 7 долярів, або 12 рублів: з висилкою двічи в тижни $5^1/_2$ доляра, або 10 рублів; з висилкою що суботи $4^1/_2$ доляра, або 9 рублів.
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Русланових псальмів М. Шашкевича

Виходить у Львові що дня крім неділь руских сьвят о $5^1/_2$ год. по полудни,
Редакция, адміністрация і експедиция »Руслана« при ул. Оссолїньских ч. 11.(партерл (фронт від ул. уТхої). Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застережене.—
Рекламациї неопечатані є вільні від порта. — Огольшеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в „Надісланім“ 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Різдвяні гадки бувшого німецкого міністра-земляка.

—

(×) Різдвяні сьвята н. ст. дають всяким політикам привід до політичних оглядів і висловлюваня своїх гадок на сучасні теми політичні. Отже й б. міністер-земляк німецкий Праде (німецкий людовець) виступив в N. fr. Presse з цікавими замітками про сучасні політ. події, до котрих передовсім зачислити треба зміну реґуляміну в держ. раді. Він признає, що скріплене значне власти президента посольскої палати і признане першеньства правительственним предлогам перед всякими иншими і перед т. зв. »впливами« може запобігти насильній обструкциї а також обструкциї малих сторонництв, однак не може спинити обструкциї великих сторонництв, коли, особливо они переняли ся живим национальним одушевленєм.

Замітно, що б. міністер Праде зовсім не попадає в зневіру що до значіня, становища і пливу Німців в Австриї, як се після ухваленя реґуляміну можна було читати в N. fr. Presse настроєний вельми розпучливо, начеб се м ло бути почином занепаду Німців. З того знов можемо виснувати таке заключенє, що одушевлене торжествованє деяких славяньских політиків, начеб Словяни віднесли велику побіду над Німцями ухваленєм зміни реґуляміну, начеб тепер мала почати ся в Австриї славяньска ера, є також безосновне і пересаднє. Сим не рішено ще зовсім межинародних взаємин поміж поодинокими народностями Австриї і национальне питанє остало і доси не рішене та вижидає конечної полагоди.

Тимто й б. міністер Праде зазначує а що национальне питанє стоїть тепер в осередку теперішнього пересиленя, а хоч державна рада оперла ся на підвалинах загального права виборчого, хоч в ній находить ся так численне сторонництво социяльнодемократичне із своєю берненьск ю проґрамою, мимо того ані кроку вперед не зроблено в справі розвязки национального питаня. Предлоги що до языкового питаня і поділу скружного Чех, з котрих Праде не є зовсім вдоволений, не дістали ся ще навіть до комісиї, бо Чехи не допустили до першого читаня сих предлог. А б. міністер Праде при всїм тім є тої гадки, що між Чехами і Німцями повинно прийти до порозуміня, щоби оба народи могли побіч себе трудити ся дальше над народо господарским і просьвітним розвитком, хоч би не жили з собою в братній згоді.

Б. міністер Праде так певний могутного значіня 70 міліонового народа німецкого в середній Европі, що зовсім не побоює ся о єго винародовленє в Чехах або долїшній Австриї, мимо значного напливу ческого населеня навіть в чисто німецкі области, поясняючи се промисловими і народо-господарскими відносинами. Однак уважає конечною справою реформу адміністрациї і упорядковала языкових відносин в Чехах і доходить в своїх виводах до вислїду, що конечно основою правною повинні бути национально розмежені области і відносини национального змішаня населеня. З того виходить, що повинна бути утворена чисто німецка область національна і така сама ческа, а крім того национально-мішана область. Такими дрібними змінами, як зміна реґуляміну ще нічого не осягне ся. Не тілько Німці, але й Славяни повинні приносити жертви в користь держави а внутрішня політика повинна бути ведена згідно з заграничною, а тоді можна буде довести до спокійної роботи законодатної в держ. раді і до национального розьму.

—

Огляд часописий.

—

(*Голоси укр.-рускої печати про політику руских парляментарних послів*).

(Дальше).

На наведену вчера статю „Землї і Волї“ відповідає в обороні националдемократ. і радикальних послів „Гром. Голос“ такою заміткою:

„Нові „учені“ появили ся в „Землї і Волї“ В 50 ч. є „статя“ Е. Г., котру названо „Політика полатайків“. В ній автор уживає арґументів проф. Грушевского, що домагає ся завзятої опозициї від наших послів, котрим социялдемократичний клюб у Відни перешкаджав у такій працї! Далї пише про торговельні договори з Румунією й Сербією тай каже: „На чім хлоп має стратити? Чи на тім однім хвості, що продасть раз на рік?“ Ой „учений“ социялдемократе! Таже з тої пятки, о котру подешевів безрога, таки є втрата і то значна. А неправда є, що через отворене границї подешевіють у нас також спідницї, чоботи, плуги, підкови, шкло, олива і т. д. В містї будуть дерти хлопа як і тепер, а єму за єго безрогу таки менше заплатять. Найсмішнїйше в тій статї є те, що з неї виходить, буцїм то в Румунії й Сербії (о ті держави розходить ся тепер) росте оливне дерево, риж і перець! Ой, ві „учений“! Там не росте перець. На

О. Віктор Катрайн.

—

Від атеїзму — до анархізму.

Поучний образок з університетского житя теперішности.

Переложив *о. І. Плавюк.*

— —

Четверта глава.

—

Боже милосердє.

(Дальше).

Ректор: Підемо дальше і я впевняю так: Ще менше як рух, не може материялїзм бодай достаточно пояснити поєдинчість і гармонійне спільне дїланє всїх річий.

Після материялїстів повстає сьвіт з несчислимих, зовсїм самостійних, від віків в себе єствуючих і від себе зовсїм независимих атомів як в огляду на єство, так і єствованє. Кождий атом творить єство, що так скажу, малий сьвіт для себе без огляду на другі. А тепер по перше питаю ся, звідки приходять атоми до того, що без виїмки є підчинені тим самим законам, що заховують на скрізь таке рівномірне захованє? Закони притяганя, руху, рівноваги, хемічних злук і т. д. мають значінє в той сам спосіб для всїх єствуючих небесних тїл. Навіть на найдальше віддалених планетах і зьвіздах сталих має своє примінене закон удержаня сили і ентропії. Сьвітло, що до нас доходить від планет і сталих зьвізд, хоть би найдальших, підлягає тим самим законам скорости, рефлексиї, диффузиї і абсорпциї, як сьвітло з ґазової чи нафтової полуміни. Ся згода і рівномірність захованя вимагає достаточної причини, а се може лежати лише в тім, що всї атоми мають одну і ту саму послїдну причину. Материялїзм не знає на се питанє дати ніякої иншої відповіди, лише здвигнувши раменами, сказати: Не знаю звідки то бере ся.

По друге питаю ся, звідки приходять до того міліярди і міліярди самостійних атомів, що з них після материялїзму повстає всесьвіт, що они взаїмно впливають стало на себе так, що кождий з них є стало обмежений спільностию всїх инших?

Після фізиків відбуває ся навіть загальне взаїмне дїланє так, що сума всїх приключень і рухів зливає ся в одно велике всеобнимаюче приключенє, в одну безмежну одиничну систему. Вже Ляпляс виразив погляд, що висша мудрість як людска, могла на перед призначити положенє кождого атома на кождім місци і в кождій хвилї і тим способом могла утворити совершенну одиничну механїку сьвіта.

Ся гадка Ляпляса стала для новітних натуралїстів. спільним майном. Професор Di Bois-Reymond так приміром каже в своїм дїлї „Про границї пізнаня природи“: „Можна вообразити собі певний степень пізнаня природи, що на нїм математичним правилом міг би бути представлений цїлий сьвіт, а то безмежною системою вигаданих дифференцияльних зрівнань, з котрої кождого часу випливало би місце, напрям руху і скорість кождого атома у всесьвітї.

А я запитаю ся, як можна се пояснити з материялїстичного становища? Звідки то бере ся, що атоми не ідуть кождий своєю дорогою, що они зізольовані не вандрують, куди схотять, або не зібють ся у величезну, нерушиму кулю, лише мимо свого великого числа і ріжнородности лучать ся у велику систему? Звідки то походить, що они всї зраджують так рівномірне, згідливе поступованє, як би вже з самого початку були на се призначені? Для чого всї атоми своїм захованєм підлягають тим самим законам тяжести, притяганя, відпиханя, що старають ся все себе вирівнати?

Се все є питаня, на які материялїзм не може дати хотьби в приближеню вдоволяючої відповіди. Єго послїдна відповідь звучить все: случай, то значить, не знаємо, як оно стало ся.

А далї, щоби все подрібно розібрати, звідки бере ся незаперечений лад в сьвітї: управильнений круг цїлої безмежної планетарної системи, може вже від міліонів лїт? Сї несчислимі громади величезних сьвітових тїл ступають спокійно своєю дорогою, не вздержують себе взаїмно і не стають собі в дорозї. Звідки походить правильна, так мудра зміна пір року;

се навіть „Земля і Воля“ мабуть не скаже, що ми брешемо. Тай навіть, якби перець подешів, то з того хлоп мавби так маленько зиску, як той „учений“, що пише про перець — розуму. Другий знов „учений“ з „Землї і Волї“ є фільозофом. Він пише, що хто має богато ворогів, той має богато чести тай каже, що ми виступаємо проти соц. дем. разом з „Основою“, „Дїлом“, „Свободою“ і москвофілами. Отже тому „фільозофови“ скажемо, що єму з приповідками таки не ведеть ся. Бо чиж Брандовский має також много чести, хоч проти нього виступають і соц. дем., і „Дїло“, і „Свобода“ і „Гром. Голос“, і москвофіли? А як то в парляменті соц. дем. посли голосували проти руских домагань разом з польскими князями, кацапами і клерикалами (при зміні реґуляміну). А цікаво булоби знати хлопам, як Вітик, Остапчук, польский князь Любомірский і польский барон Баталія разом в ночи „тримали варту“ проти обструкцийних партий. Дуже цікаво. Далї пише „фільозоф“, що ми належимо до шайки, котра уживає брехнї і найобскурнійшої демаґоґії (а що, соковите?), а на „доказ“ того наводить, що „Гром. Голос“ писав, що соц. дем. голосували проти внесення Колесси. Радимо ще раз переглянути 51 ч. „Гром. Гол.“, де ми скрізь пишемо, що ваші посли голосували проти наглости внесення Колесси тай навіть пишемо там чому, бо вам пильнійша справа дешевої худоби, нїж справа руских дїтий. Тай не брешіть так очивидячки, бо вже дуже курить ся тай — смердить. Є там ще одна новинка, котрою не займаємо ся вже з милосердя до її автора.“

У вступній статї того самого числа „Гром. Голос“ п. з. „Важна зміна“ обговорює зміну реґуляміну і встоює таки за обструкцією, думаючи що рускі посли були би могли таки дещо придбати для руского народа, якби так повели з десять лїт (так буквально було написано недавно в статї, котру ми наводили) обструкцію.

„Є в нас такі полїтики зпоміж послів і інтеліґенциї пише „Гром. Голос“, котрі все казали, що обструкция в парляментї нїнащо не здала ся нашому народови, а навпаки все приносила користь Полякам. Казали они далї, що якби в парляментї взагалї не можна було вести обструкциї, то що йно тодї наші посли показали би, що вміють. Супокійною роботою, розумними промовами, хитрими угодами вони придбали би для свого народу, мовляв, більше нїж галабурдами й обструкциями...

„Так писали й говорили декотрі наші посли, коли хлопи домагались від них рішучої обструкциї в парляментї.“

Тепер отже дає „Гром. Голос“ однорічний речинець рус:им послам, щоби показали, чи без обструкциї, котрої нїбито домагав ся руский нарід, зуміють що придбати для него.

„Най посли покажуть, які з них полїтики і най старають ся сполучити ся з иншими партиями та в купі супокійно добивати ся народних прав. Рускі хлопи, як сказано, будуть ждати один рік та не напирати на послів, щоби робили обструкцию. Поживемо — побачимо, що наші посли сею дорогою зможуть придбати.“

В тім як раз цїла полїтика, щоби найти таких союзників, котрі би помогли руским послам до осягнення потреб і домагань руского народу. Але як раз рускі посли вступаючи перед $2\frac{1}{2}$ роками до народного парляменту числили на союз передовсім социялдемократів, а відтак нїмецких вольнодумцїв. Тимчасом завели ся в своїх обчисленях, бо социялісти нераз їх вивели в поле, ось як і підчас останньої розправи над реґуляміном а так само і нїмецкі вольнодумцї. „Гром. Голос“ дорікає за те, що: „В тій борбі наших послів в обороні хлопских інтересів не помагали їм анї кацапскі, анї социялдемократичні посли, тільки ще голосували проти наглости українських внесень разом з всеполяками і польскими шляхтичами.“

Алеж так само поступали і нїмецкі народовцї. „Предсїдатель Штайнвендер (сеж іменно нїмецкий народовець! *Ред. Русл*) мав охоту відбирати голос нашим послам, але вони при помочи ческих радикалів і инших славяньских послів потрафили якось відбити ся від напасти. При тім знов не помогли їм вибрані хлопскими голосами социялдемократичні посли! Запамятайте собі, те хлопи, бо як не затямите собі того, то колись і ще не так попечете ся на социялдемократичній полїтицї“.

Яких мають рускі посли глядїти союзників, не сказав „Гром. Голос“, а „Дїло“ пишучи недавно про потребу союзників, зазначило, що рускі посли повинні входити в союз з сторонництвами зближеними їм принціпіяльно проґрамою.

Питаємо ся отже, де є ті сторонництва, окрім социялдемократів і нїмецких вольнодумцїв? Всї инші сторонництва утворять парляментарну більшість, на чолї котрої стояти будуть христ. суспільники, дальше Слав Єднота, польске коло, Італїянцї, Румуни, Буков. Русини. Чи схочуть піти там укр. рускі посли? Колиж не підуть, то знов остануть відокремленими без союзників.

„Гром. Голос“ справедливо докоряє социялдемократичному послови Вітикови, що не був в податковій комісиї, де рішила ся справа відписуваня ґрунтового податку від знищених ґрунтів, але не більшою пильностию в виконуваню посольских обовязків відзначають ся многі члени укр.-руского клюбу. Вправдї не так легко се сконтролювати, однак іменне голосоване при зміні реґуляміну виказало, що не було половини укр.-руских послів в палатї, отже можна на рівнї поставити їх пильність з пильностию социялдемократів, бо Вітик творить як раз половину укр.-руской социяльної демократії в палатї. Задля того не дивниця, що з укр.-руским клюбом правительство і сторонництва не числять ся, що він не може виказати ся мимо обструкцийних розмахів важними придбанями. Вправдї „Гром. Голос“ наводить на доказ дїяльність клюбу »одно важне, що правительство перший раз признало господарскі уступства не краєви, то значить Полякам, але обом народам«, однак не додає, що підмоги на годівлю товару не будуть дїставати господарскі орґанізациї рускі прямо з мінїстерства рільництва, як сего спершу вимагав укр.-руский клюб, але буде мінїстерство рільництва розділювати в порозуміню з видїлом кр. і намісником.

Перейдемо тепер до обємистих заміток про полїтику народно-демокр. сторонництва (соймового і парляментарного клюбу укр.-руского) проф. М. Грушевкого в Лїт. Наук. Вістнику. Автор сам є членом народно-демократичної орґанізациї сам нераз виступав на Народнім Зїздї з різкою критикою полїтики укр.-руского клюбу, а тепер в цїлій серії статий обговорює дуже основно а при тім вельми різко критикує сю полїтику. Перша стата на тему принціпіяльної полїтики була подана в нашій часописи з замітками з нашого боку. Коли появила ся друга статя в Лїт. Наук. Вістнику п. з. „Реальна полїтика на галицкім ґрунтї“, ми не квапили ся її подати до відома наших читачів, хоч се вийшло з пера члена народ. демокр. орґанізациї, щоби не стягнути на себе докору, що ми все те наводимо, що могло би підкопати позаґу укр.-руского клюбу, розбудити до него недовіре і т. п. З такими докорами доводило ся нам нераз стрічати ся в национ. демократ. дневникарстві. Але тимчасом цїлу статю перепечатало „Дїло“ орґан Народ. Комітету, без усяких заміток від себе, значить зовсїм згаджує ся з тими виводами і приймає їх яко свої. Тепер отже й ми не потребуємо вязати ся нїчим і можемо ся з нашими читачами подїлити ся сею статею проф. М. Грушевского, додаючи до неї свої замітки.

Вп. автор дає нам передовсїм виклад про реальну полїтику взагалї, а відтак сї теоретичні виводи намагає ся приложити до полїтичних і парляментарни. відносин руского народу в Галичинї і у Віднї. Статя писана неперечно з великим розмахом і з неї передовсїм наведемо першу частину:

„Мати змогу вести полїтику реальну, в лїпшім значіню того слова се, розуміє ся, ідеал кождого практичного полїтика. Нїякий практичний полїтик не схоче робити з свого народа, з свої суспільности мученика ідеї, розпинати

звідки безперечно обдумане підчинене неорґанічної природи ростинній, ростинної зьвиринній, зьвиринної людям?

Уявіть собі, що якась рука кинула би 10,000.000 цегол мілїон-мілїярди миль в гору, чи ті каміня так спали би на землю, що утворили би величаву колоньску сьвятиню, з єї красними луками, вікнами, стовпами, зводами і вежами? Сего не дожде ся нїякий чоловік. А однак малиб ми тут руку, що всї цеґли рівночасно кинула би в гору. Але з огляду на мілїярди-мілїярди атомів нема такої руки, що всїм дала би їх питомий напрям; они слїпо уносять ся в шаленім вирі і лише зіткненєм і посуванєм спричиняють велич і гармонію всесьвіта: тут лучать ся они разом у величаве дерево, що манить нас своєю красою і милою вонию; там творять зерно, що паде в землю і видає сторичний плід і або служить чоловікови за поживу, або знов яко зерно паде в землю, щоби після певних законів розпочати свою роботу на ново; а знов деинде зібрали ся разом в бистрого коня або льва, в пестру птицю, якій дають відповідні крила, щоби могла свобідно буяти в воздушних просторах.

Возьмім ще до сего чоловіка. З якою то чудесною штукою і метою всьо так красно устроєне в людскім орґанізмі! І я питаю ся знов материялістів, звідки приходять слїпі і самостійні атоми до того, що они так чудно і обдумано дїлають спільно, як се є приміром в оцї, в усї, в серцю, в легких, а навіть у всїх членах тїла. Приміром, в людскій руцї є всьо так штучно і мудро розложене, що навіть анатом першої кляси каже з зачудованєм [1]): Не можемо подумати собі жадного приладу, що через него механїчна ужиточність руки стала би на висшім степени совершенства. Кождий додаток впливав би більше уємно, як додатно [2]). І як знов сї части дїлають в згодї і після пляну для добра цїлого чоловіка? Око видить для цїлого чоловіка, ухо чує для цїлого чоловіка, серце розділяє кров на всї члени, коротко, разом взявши творять они дуже мистецку і величну систему, в котрій всьо має своє приміненє.

А що ще можна сказати про духове житє, розум і волю чоловіка? Як може купа зціпенїлих, мертвих атомів, що лише як верстви муру дїлають на себе, дійти до самосьвідомости, і яко самостійне єство чувствувати і понимати? Звідки він приходить до того думати, хотїти, занимати ся штуками, науками, релїґією, полїтикою, будувати Кеплєра планетарні закони, видумувати нові фільософічні і национально-економічні системи, винаходити парові машини і телєграфи; висьпівати Ілїяду, Божественну Комедию, Шекспірові драми і таке инше?

О ні, материялізм не є розумним поясненєм сьвіта, лише банкроцтвом всякої розумної гадки.

Альфред: Признаю слушність. Ще нїколи не зрозумів я так ясно нестійности і глупости материялїзму як тепер. Дякую вам, отче ректор, за ваше ясне і основне поясненє.

Ректор: А тепер ще вам докажу, що і пантеїзм є так само нестійний, як і материялїзм.

Альфред: Що називаєте пантеїзмом?

Ректор: Під пантеїзмом розумію ту систему, яка впевняє, що всьо, що єствує, творить одиноку, величезну субстанцию; поодинокі єства, які бачимо, є лише ріжними появами або моментами тої одної все обнимаючої субстанциї. Тож після пантеїзму є одною і тою самою субстанцією чоловік, зьвіря, камінь, земля, планети і сталі зьвізди; они відріжняють ся лише яко моменти чи появи тої субстанциї.

(Дальше буде).

---

[1]) Все те натхнуло славного і ученого медика Петтенкофера до написання поезиї, зложеної з пяти строф, присьвячених пяти галузям медицини, а кожду строфку закінчив він рефреном: Gott hat es gewollt!“ *Ред. Русл.*

[2]) Hyrtl: Lehrbuch der Anatomie des Menschen (12 Aufl. p. 342).

єго на кресті якоїсь абстрактної теориї, жертву вати єго живими реальними інтересами для якоїсь доктрини (те, що й зветь ся доктрінерством). Але з другого боку не досить мати охоту, але треба, як я що йно сказав — мати в самих обставинах змогу вести таку реальну політику в ліпшім значіню того слова, то значить здобути дійсні, реальні вартости свому народови не окупаючи їх ціною народної чести і гідности, або зрадою основним підставам народного житя, не платячи за здобуток в одній сфері уступками тяжкими, есенціональними в инших сферах народних інтересів. Се не так легко, бо нинішна політика, а специяльно політика парляментарна давно стала формальним торгом на засаді do ut des.

Тай не все бувають пригожі обставини для реальної політики, не всюди ґрунт родючий на її овочі. Приходить ся мати до діла з правительством настроєним неприхильно, ба навіть ворожим, котрого змагання і цїли, цїла система шкідлива, противна інтересам даної нациї чи суспільности. Притиснути би єго, се правительство — приперти до муру, користаючи з свого veto в справах буджетових, рекрутових, законодатних, — змусити єго змінити свою політику, свою систему. Крикнути: „Нї сотика податку, нї одної голови рекрутскої такому правительству, пити в рішучу опозицию, не попускати нї в яких „державних конечностях", поки не змінить ся система. Ба, а коли те правительство має своїх поплечників, прислужників своєї політики і на них може безпечно виїздити против опозициї даної ґрупи? Коли оно на стільки „реалістично" настроєне, що нічого не робить собі з яких небудь відкликів до справедливости, до сьвятих обовязків супроти народу, суспільности та брутально переходить над всякими виразами невдоволеня і недовіря, певне того, що дві підстави свого панованя — гроші і війско — так мати́ме, бо знайде в парляментї потрібну більшість для „державних конечностий." Тоді, розумієть ся, війна. Революцийна атака, або затяжна облога — гострійші форми бойкоту, коли на то є відповідні засоби, або пасивна обструкция, коли на бойкот „не викапає". Дати сьому ворожому правительству відчути свою відпорність на кождому місци і в кождій хвили, тверду як зеліво, невблаганно консеквентну як сталь. Аби оно почуло, що має против себе ворога у себе дома, ворога невблаганого, „з добрим умом і твердою памятю", який не пробачить єму, анї не пропустить, не помине нїякої нагоди показати єму свою обиду, свою ворожнечу і недовіре, не „пожалує" бідного правительства в нїяких трудних обставинах, не зігнеть ся перед гнївом, нї перед ласкою „корони"; не дасть себе спокусити нїякими обіцянками, нї делїкатними аванами „високопоставлених осіб" та золотом шитих льокаїв, їх хвилевими знаками ласки і щирого поважаня"; не позволить себе спровокувати нї до яких осьвідчин своєї „культурної висшости" чи „джентельменства". Одним словом стане як твердий крісловатий дуб, неподатний на нїякі делїкатні підходи і компліменти, в стилю нашого непримиримого земляка з Вишнї і скаже єго словами: „не надійте ся на нині, не надійте ся на завтра, не надійте ся на позавтрію, в прийдущеє время і по віки віков, аминь!" І витріває на тім, твердо, памятаючи, що кождому вільно пробачити свої образи, але не пробачили великодушно коштом свого народу тої шкоди, яка діеть ся і не перестає діяти ся тому народови. Покаже тим, що справді не заслужив, аби над ним і єго народом переходили до денного порядку і легковажили єго домагання. І таки діпне свого раніше чи пізнїше. Бо нїяке правительство, яке біцнїчне супроти своїх обовязків не було, яких рівних мамелюків не мало би в своїм розпорядженю, не знесе довго пожитя з невблаганим внутрішним ворогом у себе дома, в вічнім почутю повного абсолютного відчуженя від своїх підданих, в вічнім страху, що колись в рішучий момент нога єго може пошпортати ся на сім совзкім місци. Раніше чи пізнїше оно почне серіозно шукати полагодженя сеї ворожнечі та прийде до переконаня, що „система" мусить бути змінена для осягнення порозуміня. В конституцийнім житю, де нікого не можна виїмити з під закона зовсім, не можна видати aquae et ignis interdictio нїякій суспільній чи національній ґрупі — всяка хоч трохи значнїйша ґрупа витрівалою і консеквентною рішучою опозицию раніше чи пізнїше дібєть ся уваги і поважаня для своїх постулятів.

І очевидно там де можна добити ся від правительства чи правлячих сфер сповненя своїх оправданих домагань звичайною парляментарною дорогою, за цїну признаня „державних конечностий" там де приходить ся стрінути ся з ворожою системою, а не простим непорозумінєм, там така **рішуча обструкция** „аж до скутку" являєть ся **одинокою дорогою до поправи відносин**, инакше сказавши — **єдиною дорогою реальної політики** для даної ґрупи чи народности в данім моменті.

(Дальше буде).

Політичний огляд.

Заграниця.

Грецкий міністер війни Ляпатіотіс, який хотів собі позискати військову лїґу масовим авансом, але се єму не удало ся, уступив зі свого становища, а лїґа вичеркнула єго зі своєї лїсти. Військова лїґа, щоби не зашкодити своїй повазї, мусїла за всяку цїну заслонити ся позором, що їй не ходить о власні матерыяльні користи тоді, коли грецкий нарід поносить щораз більші тягарі. Тепер отже усунений головний повід спору між парляментарною більшостю а військовим союзом і з сего зглядку не має Теотокіс нїякої підстави, відмовити поперти кабінетови Мавроміхаліса. Тому то парляментарні праці розпічнуть ся наново.

Недавно убив якийсь Воскресеньский полковника поліциї в Петербурзї, Карпова. Здаєть ся не улягає сумнївови, що є се Воскресеньский, якого здемаскував був Бурцев перед кількома тижнями в Парижи яко шпіґуна, а тепер хотїв він оправдати ся своїм поступком перед своїми товаришами. Свій замах виконав він при помочи пекольної машини, що була наповнена 15 фунтами динаміту та була уміщена під софою, на якій сидів Карпов. Вибухла она, коли Воскресеньский пустив в неї електричну струю.

Полковник Карпов оставав мабуть в дуже близьких відносинах до Воскресеньского. Цїле мешканє, в якім виконано замах, було заходом Карпова урядженє для Воскресеньского. Крім сего було між ними таке довірє, що Карпов не казав навіть аґентам пильнувати сего мешканя а супроти господарів Воскресеньского виступав яко єго вуйко. Воскресеньский мав бути сином російского попа з Катеринослава, що від десять лїт стояв на услугах російскої тайної поліциї. В революцийних кругах звали Воскресеньского „поповичем". Він був товаришем революционера Соломона Ріотси, якого звали товариші „Мортімером", а котрий рівнож стояв на услугах полїцийного департаменту.

Просимо відновити передплату.

Новинки.

— **Календар.** В середу: руско-кат.: Агава прор.; римо-кат.: Томи блаж. — В четвер: руско-кат.: Данїла прор.; римо-кат.: Давида.

— **Протиалькоґольне тов-о „Відродженє"** у Львові відбули дня 25. с. м. свої другі загальні збори. Голова, др. Чайковский, привитавши членів і численно зібраних гостий здав звіт з дїяльности товариства за перший рік єго єствованя і з радостию зазначив, що товариство тїшить ся у нашої суспільности великою прихильностию. Відтак приступлено до вибору виділу, до котрого ввійшли: др. Чайковский Андрій, адвокат в Бережанах, голова, др. Раковский Іван, містоголова, Коцовский Никола Ромен, писар, Гапяк Антін, касиєр, др. Томашівский Стефан, Тюна Михайло, Барусевич Александер; заступники виділових: Охримовичівна Олена, Лавривский Володимир, Балицкий Юліян; контрольна комісия: Литвинович Ярослав, Шурак Тимко, Цапяк Іван. По виборі параджувано ся між иншими над призбиранєм фондів; по дискусиї ухвалено наложити на дійсних членів (котрі після статута не мають платити вкладки) добровільний податок; віднести ся до наших фінансових товариств, щоби при сегорічнім замиканю рахунків не забули і про „Відродженє"; видати відозву до суспільности, приступити до видаваня книжок відповідного змісту. На сїм збори скінчили ся. Усяких пояснень удїляє, приймає добровільні жертви і висилає на жаданє даром статути писар тов-а Коцовский Н. Р., ул. Фрідріхів ч. 12.

— **Посьвяченє церкви в Карлові** коло Снятина відбуло ся дня 4. с. м. з великим торжеством. Церква мурована, разом з площею коштувала 94 тисячі корон а здвигнено єї добровільними складками парохіян заходами пароха о. Курияка. Село Карлів се тепер одно з найсвідомійших сіл. З 30 лїт тому назад, здавало ся, що пропаде в лихварских руках місцевих коршмарів, тілько їх тамки розвело ся. Нараз нарід пробудив ся, присяг від горівки, жиди щезли, а всї крамницї нинї в руках селян.

— **З „Сільского Господаря".** На перших загальних зборах филії „С. Г." в Обертинї дня 16. с. м. вписало ся 47 членів. Головою филії вибрано о. А. Олесницкого, а секретарем Ступницкого. — В члени филії „С. Г." в Підгайцях в писало ся 60 осіб. До виділу вибрано між иншими оо. Содомору і Лотоцкого. — Головний виділ »С. Г.« у Львові (Ринок 10.) буде видавати від Нового року свій орґан п. з. „Господарска часопись", яка буде виходити двічи в місяць і буде коштувати 4 К річно. Перше число появить ся в половинї січня.

— **В Самборі** відбули ся дня 23. с м. перші заг. збори филії „Сільского Господаря". До виділу вибрано між иншими о. Ник. Боберского з Ваньович, о. Дм. Гординьского з Кульчиць і проф. Гарасевича з Самбора.

— **Зелїзниця Львів-Стоянів** має бути готова і віддана до прилюдного ужитку дня 1. жовтня 1910. Сегорічна погідна і довга осїнь причинила ся дуже до того, що зелїзниця буде на час викінчення. Здовж зелїзничого насипу стоять вже будки і двірцї під дахом а деякі вже навіть виґіпсовані. Остає лише поставити пороги і натягнути шини, а шлях буде скінчений. Шини зачнуть укладати від Львова. Нова зелїзниця перетне камінецкий повіт, одинокий не вчисляючи косівского, який доси в Галичинї мав ледви кілька кільометрів зелїзниці.

— **Др. Осип Маковей** виголосив оноді в Чернівцях виклад на тему „Військова служба Федьковича". Сей виклад — як пише „Буковина" — остане ся на довший час милою згадкою тих що чули єго. Др. Маковей, знаток творчости нашого буковиньского соловія, Федьковича, зумів своїм доступним викладом і теплотою свого слова перенести думки всіх слухачів в той час, коли наш Юрій Федькович відбував військову службу, яка відривала єго від милої гуцульщини, держала на чужинї і роздирала єго серце, що тужило за пестрою одежию героїв із синїх буковиньских гір. Прелєгент змалював в своїм чудовім викладі душу Федьковича в тім часї і серед загального заінтересованя подав із житя поета неодну нову доси незвісну або лиш на пів звісну хвилю. Сї поодинокі моменти єго житя, пр. що поет в дїйсности не брав участи у війнї Австриї з Італїєю, хотяй находив ся недалеко від побоєвища, що Федькович був залюблений в тім часї і то нещасливо і т. д., сї моменти причинили ся чимало до того, що ми можемо тепер з більшим заінтересованєм читати твори Федьковича і лїпше розуміти їх, бо перед нами відкрила ся неодна тайна душі Федьковича, якої слїди бачимо і в єго творах. — Враженє сего викладу було під кождим зглядом велике. Слухачів зійшло ся немало.

— **Нові члени палати вельмож.** Цїсар іменував нових 6 дідичних і 24 дожизнених членів палати вельмож. Між другими є: радник двора др. Ів. Горбачевский, проф. ческого університету в Празї; б. міністер др. Витовт Коритовский; властитель дібр ґр. Адам Голуховский і радник двора др. Тадей Войцеховский, професор львівского університету.

— **Латиньскі різдвяні сьвята** у Львові опровідено серед такої погоди, що радше подобала на ранну весну. Першого дня дощ і болото, а другого легкий сніжок і болото. Три такі »плютї« всї шинки були переповнені, а поліция нотує за сї два дні цїлу літанїю розбитих голов і поломаних костий. Також всякі публичні представленя тїшили ся в пополудневих годинах численними видцями. Не обійшло ся і без нещастя на представленю. В „Кінематоґрафї" в пасажи Міколяша в суботу коло 5. години при битком наповненій салї якийсь уличник запалив бенґальский сїрник і крикнув: „горить!" Публика почала утїкати в найбільшім перестраху і звалила ся на сходах на велику купу. Коли верхні повставали, показало ся, що під сподом задусило ся двох хлопців, а ранених було коло 10. Иншим подерто одїж, поломали парасольки, ввагалї мало хто з тих, що утїкали, не потерпів шкоди. На поміч прибули небавком ратункові стациї: міска і військова з лїкарями, поліция замкнула входи до пасажу, а ранених і придушених забрано до шпиталя. Ранені і задушені є самі хлопцї, переважно жидики.

— **Руский театр** під дирекциєю п. Стадника переїхав з Бродів до Дрогобича.

— **Наука** в міских школах у Львові зачне ся аж дня 11. січня з причини пошестних недуг між дітворою.

— **„Дивний рік“**. Деякі ґазети пишуть, що 1910 рік є „дивним роком“, бо в суботу зачинає ся і в суботу кінчить ся. Отже не „дивний рік“ але диваки ті, що таке пишуть, бо кождий непереступний рік, що числить 365 днів, зачинає ся і кінчить ся того самого дня тижня. 1909 ий рік зачав ся в пятницю і кінчить ся в пятницю; попередний звичайний рік зачав ся і скінчив ся того самого дня тижня і т. д.

— **Золотий дощ для воздухоплавців**. Воздухоплавство є поки що спортом дуже небезпечним. Однак колись так, як зелїзниці і самоходи стане звичайним середником комунїкациї о стілько лекшої, що не буде вимагати грубого вкладу капіталів на будову доріг. Заки до сего прийде, суспільність мусить заохотити винахідників до думаня над поліпшенем машин до лїтаня. Минаючий рік зробив великі поступи на области воздухоплавства, при помочи приладів тяжших від воздтха. Будучий рік мав би принести ще більші здобутки на тім полї. О се дбають не тілько правительства, але й поодинокі люди і товариства. На 1910. рік назначено загалом в Европі поверх 10 мілїонів корон нагороди для воздуплавців. Париский дневник „Figaro“ подає, що у Франциї ті нагороди виносять поверх мілїон франків. Верона призначила на ту піль 200.000 фр.. Брукселя 400.000, Анґлїя 150.000 фр. і т. д. Австрия під тим зглядом стоїть на кінци. Однак і тут слїдні змаганя на области воздухоплавства навіть без виглядів на нагороди. Навіть у Львові проявив ся »воздухоплавний« рух. Один з механїків оповістив, що на весну виступить з пописом на своїй машинї до лету. Онодї відбула ся вже на янівских оболонях перша проба лету, але не вдала ся, бо машина піднесла ся до гори, але зараз гримнула собою об землю і поломала ся.

— **Заохота до ощадности.** „Селяньска Каса“ в Чернівцях завела у себе так звані домові щадничі скринки. Хто зложить 5 К на щадничу книжочку, дістає зелїзну скринку до дому, а ключ від скринки лишає ся в „С. Касї“. По якімсь часї, коли скринка виповнить ся дрібними складками, приносить ся єї до каси, там виберають гроші і вписують на книжочку, а скринку знова віддають клїєнтови. Сей практичний спосіб робленя ощадностий повинно завести котре з наших товариств кредитових у Львові.

— **В Королївці коло Борщева** посьвячено перед місяцем „Народний Дім“ поставлений коштом міщан. На се сьвято прибули о. Білиньский зі Сковятина, о. Дудкевич з Шипківців і др. Дамян Савчак з Борщева, а о. Дудикевич виголосив відповідну проповідь патриотичну. До пробудженя народного житя в Королївці причинив ся головно о. Харук, місцевий сотрудник. Завдяки єму розвинула Читальня „Просьвіти“ живу діяльність, заложено тов-о „Сокіл“, уладжувано театральні вистави і зорґанїзовано руске міщаньство, яке становить більшість місцевого населеня.

— **Число часописий** на цїлій земли перевисшає 70.000. Найбільше ґазет виходить в Зєдинених Державах півн. Америки, а се 21.735. Друге місце займає Франция з 8.548 ґазетами. В Нїмеччинї виходить 8.000 часописий, в Анґлїї 4.328, в Австро-Угорщинї 3.600, в Бельґії 1874, в Японїї 1520, в Росиї 1350, в Швайцариї 1200 і т. д. Найбільше передплатників має париский дневник Le petit Parisien, а се поверх півтора мілїона. New York Herald виходить в трох виданях денно разом в півтретя мілїона примірників.

— **Ріжні вісти.** Праскі Narodni Lísty купило стоваришенє з д-ром Крамаржом і Масталькою на чолї за 1,750.000 К. — У Віднї помер член палати вельмож Емануїл ф. Просковец в 91. р. житя. — Повенї в Іспанїї наробили величезної шкоди на яких 18 мілїонів корон. — У східних сторонах Зєдин. Держав півн. Америки шалїють великі снїжні заверухи. В Новім Йорку згинуло 15 осіб, в Хельзеа 3 особи, а півтора тисячі людий остало без даху. Зелїзницї, телеґрафи і телєфони перервані.

Оповістки.

— **Із Станїслава.** Загальні збори філїї тов-а „Просьвіта“ в Станїславові відбудуть ся 1. січня 1910 о год. 11. в салї тов-а „Руска Бесїда“ ул. Ґолуховского ч. 4.

— **Перенесеня в судівництві.** Мінїстер судівництва переніс: радників краєвого суду: Ал. Сальвицкого з Бучанова і Йос. Кунцего з Теребовлї до Тернополя, Волод. Ів. Кульчицкого з Лютовиск до Бережан, Ів. Вінценца з Рави р. і Йос. Целєцкого з Бережан до Станиславова, Волод. Кульчицкого з Золочева до Стрия, Ром. Дмоховского з Тернополя до Перемишля і др. Конст. Рибіцкого зі Стрия до Самбора; повітових судиїв: Ем. Варшицкого з Радовець до Станівців, Г. Ґольдштайна з Кімполюнґа, др. К Барана з Сучави і Із. Лютвака зі Станівців до Черновець і Йос. Байорка з Радехова до Делятина; судиїв: С. Кнопфа з Сокаля до Борщева, Мих. Радецкого з Вишнївчика до Сколього, Йос. Кисїлевского з Отинїї до Тисьменицї, Сильв. Пелеха з Сокаля до Отинїї, Григ. Глебовицкого з Чорткова до Ст. Самбора, Ант. Яґодзіньского з Сокаля до Сіняви, др. Як. Поворозника з Рави р до Сокаля, др. Йос. Рапапорта з Яблонова до Дрогобича, Евг. Гриневецкого з Борщева до Рогатина, Стан. Берґера з Підгаєць до Дрогобича і Кар. Соботу з Обертина до Тисьменицї.

Телеґрами

з дня 28. грудня.

Прага. Prager Tagbl. доносить з Відня, що бар. Бінерт зараз по Новім роцї зачне переговори в справі усталеня програми працї парляменту і обнови кабінету.

Відень. Mittagsztg доносить з Будапешту, що змаганя Люкача в цїли зложеня кабінету розбили ся.

Білгород. Скупштина ухвалила предлогу що до затягненя 150 мілїонів франків позички.

Розклад зелїзничих поїздів
важний від 1. мая 1909.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Тарнова	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10 30
Черновець	8·05	—	**2·05**	5·58	9·30
Черновець	—	—	—	**6·40**	**12.20**
Станиславова	5·45	—	—	—	—
Коломиї.	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·45	4·25	—	11·00
Пустомит	7·29	11·45	4 25	10·15*	11·00
Самбора	8 00	9·57	2·00	—	9·00
Любіня	8·00	9·57	2·00	9·00	11·45*
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·05	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	10·05А	1·48Б	4·50	8·20
Брухович	8·15	12·40	3·27В	5·30Г	9·35В
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50
На Підзамче:					
З Підволочиск	7·01	11·40	**2·00**	5·15	10·12
„ Бродів	7·01	—	**2·00**	5·15	10·12
„ Курович	—	—	11·19	—	9·39
„ Винник	8·07	—	11·19	3·26	9·39
Зі Львова відходять до	**рано**	**перед пол.**	**по полуд**	**вечер**	**в ночи**
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	8·00	**11 10**
Черновець	6·10	9·35	—	—	10 38
Черновець	—	**9·10**	**2·23**	—	**2·50**
Станиславова	—	—	2·50	—	—
Коломиї	—	—	—	6·00	—
Стрия	7·30	—	1·45	6 55	11·25
Пустомит	7·30	10·35*	1·45	6·55	11 25
Самбора	6·00	9·05	—	3·40	10·45
Любіня	6 00	9·05	2·15*	3·40	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	—	11·353
Янова	8 20	10·10	1·37†	3·40	6·30
Брухович	7.21	11·05	2·30В	5·50Г	8·34В
Брухович 6·14	9·00А	12·41Б	3·45	7·10	11·353
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15
З Підзамча:					
До Підволочиск	6·35	11·00	**2·31**	8·29	**11·32**
„ Бродів	6·35	11·00	**2 31**	8·29	—
„ Курович	—	7·13	—	2·52	—
„ Винник	5·44	7·13*	1·30	2·52	—

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — *) Лише в неділї і сьвята від $^{16}/_{5}$ до $^{15}/_{9}$. А) Лише в неділї і сьвята від $^{1}/_{7}$ до $^{31}/_{8}$. — Б) Лише в неділї сьвята від $^{1}/_{6}$ до $^{30}/_{9}$. — В) В неділї і сьвята а від $^{1}/_{6}$ до $^{30}/_{9}$ щодень.— Г) Щоденно від $^{1}/_{7}$ до $^{31}/_{8}$. — З) Лише в неділї.

Видає і відповідає за редакцию **Семен Ґорук.**

З друкарнї В. А. Шийковского.